02/12/2019

2 Δεκεμβρίου 1945: Όταν η Χιμάρα αντιστάθηκε στον Χότζα

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

Ο Γιώργος Ζάχος θυμάται…

Το 1944 ήρθαν στην εξουσία οι Αλβανοί κομμουνιστές με αρχηγό τον διαβόητο Ενβέρ Χότζα. Αφού «έδιωξαν τους γερμανούς κατακτητές» άρχισαν αμέσως σκληρά οικονομικά μέτρα σε όλη την Αλβανία και ιδιαίτερα στη Χειμάρρα. Τα πρώτα μέτρα ήταν οι κατασχέσεις όλων των μαγαζιών των εμπόρων, σκληρό φορολογικό σύστημα για όλους τους χωρικούς και έκτακτους αστρονομικούς φόρους στους πλουσιότερους. Έκαναν μεγάλη προπαγάνδα στα μέσα ενημέρωσης και στις υποχρεωτικές συγκεντρώσεις του λαού κατά του καπιταλιστικού συστήματος και κατά του Ελληνικού κράτους που ήταν «μοναρχοφασιστικό».

Η μεγαλύτερη προπαγάνδα γινόταν για τις εκλογές στις 2 Δεκεμβρίου, που θα ανέδειχναν την εθνοσυνέλευση της Αλβανίας η οποία θα καθόριζε και «δημοκρατικά» το χοτζικό καθεστώς.

Οι Χειμαρριώτες άρχισαν έγκαιρα την αντίδραση για αυτές τις εκλογές. Έβλεπαν ότι αυτό το σύστημα θα αφαιρούσε όλα τα δικαιώματα του Ελληνισμού της Αλβανίας και ιδιαίτερα στη Χειμάρρα. Από την άλλη πλευρά οι Χειμαρριώτες είχαν

γνώση για την σκληρότητα αυτού του συστήματος στη Ρωσία. Ήξεραν πως δίκαζε ο Στάλιν τους αντιπάλους του το 1937 και επιπλέον ήξεραν πόσο «δημοκρατικά» και «εθελοντικά» φτιάχνουν οι κομμουνιστές της Ρωσίας τα κολκόζια και τι απόδοση είχαν αυτά. Τούτα τα λέω για να μην υπακούσουν οι Χειμαρριώτες στην Αλβανική προπαγάνδα ότι δήθεν η αντίδραση της Χειμάρρας στις εκλογές του 1945 είχε απλά και μόνο αντικομουνιστικό χαρακτήρα. Όχι κύριοι, το μεγαλείο αυτό των εκλογών στις 2 Δεκεμβρίου 1945 είχε δύο όψεις : η κορώνα ήταν ο Ελληνισμός της Χειμάρρας και τα γράμματα ο αντικομουνισμός.

Υπήρχαν τρείς παράγοντες που έκαναν τους Χειμμαριώτες να μην πάνε καθόλου στις κάλπες στις 2 Δεκεμβρίου : α) η Ελληνική ψυχή και ο πατριωτισμός των Χειμαρριωτών β) η παλικαριά των ανδρών που οργάνωσαν αυτή την αποχή και γ) η σημασία και η βοήθεια που έδωσαν αυτοί που ήρθαν από την Ελλάδα. Από την Ελλάδα ήρθαν κρυφά διά θαλάσσης στη Χειμάρρα ο Οδυσσέας Ρόντος, ο Αναστάσης Δημαλέξης και ο Κώστας Βεϊζης ενώ υπήρχε ο Γκόλε Πρίφτης στο Λούκουβο και ο Δήμος Τώδρης στο Κηπαρό. Εγώ συνάντησα τον Οδυσσέα Ρόντο που ήρθε στο σπίτι μας αργά ένα βράδυ και επειδή βρέθηκαν και άλλοι τον πήγα και τον έκρυψα. Όταν έφυγαν οι άλλοι από το σπίτι τον πήρα από το κρυφό μέρος και τον έφερα στο μπαμπά μου. Κοιμήθηκε στο σπίτι μου και το πρωί πριν φέξει τον πήγα στο σπίτι του Σωτήρη Μήτρου και μετά του Πύλιου Κοκαβέση όπου τον Ζήτησε μόνος του. Αυτό το παλικάρι τον Οδυσσέα (Τέο) Ρόντο, που κλείστηκε στη Χειμάρρα μερικούς μήνες και πέρασε τα σύνορα κακώς του κάκου και κινδυνεύοντας σοβαρά τη ζωή του, τον συνάντησα με μεγάλο πόθο στην Αθήνα μετά από 50 χρόνια.

Ο Δήμος ο Τώδρης, με όλη την παλικαριά του δεν μπόρεσε να έχει αποτελεσματικότητα στο Κηπαρό (οι Κηπαρριώτες) τον ρώτησαν αν ήταν απεσταλμένος της ελληνικής κυβέρνησης και επειδή αυτός έδωσε αρνητική απάντηση δεν εισακούστηκε). Στη Χειμάρρα την πρωτοβουλία της οργάνωσης της αποχής την πήρε στα χέρια ο γενναίος Ανδρέας Δήμας (Ηλίας) η όπως τον έλεγαν ο Λιάλιας. Ήταν 69 χρονών, ψιλός αδύνατος, με μπαστούνι και κασκέτο και πάντοτε καλοντυμένος. Ο μπάρμπα Ανδρέας ήταν έντιμος, λόγιος, νευρικός, ποτέ δεν φοβόταν και είχε μεγάλα πατριωτικά συναισθήματα. Η εκπαίδευση του ήταν από το Ελληνικό σχολαρχείο στη Χειμάρρα. Οργανώθηκε έντονη προφορική προπαγάνδα από σπίτι σε σπίτι. Τους πρώτους συνεργάτες του ο μπάρμπα Ανδρέας τους φώναξε έναν – έναν και τους όρκισε στο σπίτι του ή στο σπίτι του Σπύρου Κυρίτση, που ήταν κοντά στην πιάτσα (στο καμπί). Με μεγάλη εχεμύθεια έστειλε σε όλα τα χωριά συνεργάτες του, αλλά δυστυχώς δεν πέτυχαν. Μόνο στη Χειμάρρα (στη κωμόπολη) στόχεψε αυτή η προπαγάνδα και στις 2 Δεκεμβρίου απείχαν από τις κάλπες γύρω στο 90% των ψηφοφόρων.

Η Κυριακή των εκλογών άρχισε με τη λειτουργία. Όλος ο λαός πήγε στην εκκλησία. Μόνον οι επιτροπές άνοιξαν τις κάλπες. Για ειρωνεία της τύχης τον μπάρμπα Ανδρέα τον είχαν κανονίσει πρόεδρο της επιτροπής στο μεγαλύτερο κέντρο που ήταν το χωριό της Χειμάρρας (αυτά τα χρόνια ο περισσότερος πληθυσμός κατοικούσε στο χωριά της Χειμάρρας). Σε κάθε κέντρο είχε δύο κάλπες και τα ψηφοδέλτια ήταν δύο μικρά σφαιρίδια από λάστιχο. Το άσπρο ήταν για την κάλπη υπέρ του υποψήφιου του Δημοκρατικού Μετώπου, που ήταν ο γνωστός Σπύρος Κολέκκας από το Βούνο και το μαύρο για την αντίθετη κάλπη. Η ημέρα ήταν ήσυχη χωρίς στρατιωτικές και αστυνομικές δυνάμεις. Ήταν μία μέρα με ηλιοφάνεια. Μετά την εκκλησία ο κόσμος πήγε στα σπίτια του. Στην πιάτσα και στα καφενεία δεν υπήρχε κανένας. Μόνο στα σπίτια που είχαν συμβεί θάνατοι τον τελευταίο καιρό, είχαν μαζευτεί πολλοί άνδρες και γυναίκες. Συζητούσαν μόνο για τις εκλογές. Στο σπίτι του Σάββα Ρόντου, που του είχε πεθάνει ο γιός την ίδια εβδομάδα έκατσαν μέχρι τα βράδυ οι περισσότεροι άνδρες της Χειμάρρας.

Εγώ ήμουν 13 χρονών και μαζί με τον φίλο μου Αλέκο Χρήστο μείναμε όλη την ημέρα κοντά στην εξωτερική πόρτα του σχολείου και γράφαμε τα ονόματα αυτών που πήγαν να ψηφίσουν σε κάποιο κατάλογο. Στο χωριό, στη Χειμάρρα ψήφισαν μόνο 35 άτομα. Αυτοί ήταν οικογένειες συνδεδεμένες με το κομμουνιστικό κόμμα, αυτοί που είχαν παιδιά παρτιζάνους και ολίγοι υπάλληλοι. Στην κάλπη στα σπήλαια, αυτοί οι ολίγοι ψήφισαν αργά τη νύχτα να μην τους δει ο κόσμος (διότι ντρέπονταν). Υπήρχαν παραδείγματα όπως του Μίλτου Μπελέρη που ψήφισε για να μην χάσει τη δουλειά του από το δημόσιο, πράγμα που μάλλον είχε παίξει μεγάλο

ρόλο στην προπαγάνδα για την αποχή σε όλη την συνοικία του. Γύρω στις 11 ένα αεροπλάνο έριξε προκηρύξεις που έκαναν έκκληση στο λαό για αποχή από τις εκλογές.

Το μεσημέρι ήρθε στο καμπί ο Αλβανός στρατηγός Μπεντρής Σπαχίας, ντυμένος με την επίσημη στολή και δεν πήγε καθόλου στη κάλπη στο σχολείο. Έξω από το μαγαζί των Γιοσέων μαζεύτηκαν γύρω του καμιά δεκαριά άνδρες και παιδιά. Μεταξύ αυτών ήταν και ο Ζάχο Ράπος, ο οποίος γνώριζε τον Σπαχία από τα χρόνια της Ιταλίας στο Αργυρόκαστρο. Ο Μπεντρής θυμωμένος, τριγύριζε εκνευρισμένος και κρατώντας μία προκήρυξη στα χέρια του έπεισε φωνάζοντας : «Σας παίρνουν τα μυαλά αέρα από αυτά τα χαρτιά». Ο μπάρμπα Ζάχος με πονηριά του είπε: «εμείς δεν τα γνωρίζουμε αυτά, για αυτό δώσ' μου το να το διαβάσουμε». Ο Στρατηγός άνοιξε το χέρι να το δώσει, αλλά μετάνιωσε. Τότε ο μπάρμπα Ζάχος του είπε ότι οι Χειμαρριώτες είναι Έλληνες και δεν έχουν καμία σχέση με αυτές τις εκλογές. Ανέβηκε στο αυτοκίνητο ο Σπαχίας και έφυγε, λέγοντας ότι η Χειμάρρα είναι η χειρότερη αρρώστια (βερέμα) της Αλβανίας.

Ο αείμνηστος Θεμιστοκλής (Μιδεος) Ζώτος έγραφε ποίημα για αυτήν την συνάντηση όπου μεταξύ άλλων λέει:

Βγαίνει ο ΜπεντρήΣπαχίας

του ομιλεί ο Ζαχαρίας

φύγε γρήγορα από εδώ

γιατί είναι Ελληνικό.

Το βράδυ αυτής της ημέρας ήρθε ο υποψήφιος της Χειμάρρας Σπύρος Κολέκκας και πήγε στο σχολείο στην Κάλπη της Χειμάρρας. Γύρω στα δέκα μέτρα από την εξωτερική πόρτα του σχολείου τον συνάντησε μία γυναίκα (η Άννα Κατσιελάνου), που είχε με αυτόν μακρινή συγγενική σχέση. Του είπε με κάποια ειρωνεία: «να βγεις αυτοπροσώπως». Ο Κωλέκκας την έσπρωξε και της είπε ότι δεν θα βγω από εσάς.

Στο εκλογικό κέντρο της Χειμάρρας τα μέλη της επιτροπής είπαν μερικές φορές στον πρόεδρο (τον μπάρμπα Ανδρέα) ότι εμείς (η επιτροπή) ποτέ δεν θα ψηφίσουμε. Αυτός του απαντούσε «εμείς θα ψηφίσουμε στο τέλος».

Αργά το βράδυ ο μπάρμπα Ανδρέας βγήκε έξω στην πόρτα και κάπνισε. Αφού με είδε μου είπε : «Γκώγκο κουτουρού έκατσες όλη την ημέρα. Δεν είχες ποιόν να γράψεις».

Όταν ήρθε η ώρα να κλείσουν οι κάλπες ο μπάρμπα Ανδρέας είπε στα μέλη της επιτροπής : «μετράμε τις ψήφους χωρίς να ψηφίσουμε εμείς» και έτσι έγινε, αλλά η μέτρηση κράτησε μόνο μερικά λεπτά γιατί δεν είχαν τι να μετρήσουν. Έτσι τελείωσε αυτή η ιστορική ημέρα για την ηρωική Χειμάρρα.

Την επαύριο των εκλογών άρχισαν τα αντίποινα στη Χειμάρρα. Έπεσαν μεγάλες στρατιωτικές και αστυνομικές δυνάμεις, που κυκλοφορούσαν και έκαναν ασκήσεις επιδεικτικά, ούτως ώστε να δημιουργείται κατάσταση φόβου και τρομοκρατίας. Έγινε όπως είπε ο λαϊκός ποιητής Μίστος Ζώτος:

Ο Κωλέκκας υπουργός

έκανε όρκο στα σταυρό

«θα βγάλει μαύρο νερό»

Έκαναν συγκεντρώσεις με το λαό, απειλούσαν τους Χειμαρριώτες, μιλούσαν κατά της Ελλάδος και υπογράμμιζαν ιδιαίτερα τη μεγάλη ισχύ της Αλβανίας, Γιουγκοσλαβίας και Σοβιετικής Ένωσης. Αυτή η κατάσταση συνεχίστηκε για περίπου 2-3 μήνες. στις 11 Ιανουαρίου 1946 έγινε η εθνοσυνέλευση και κήρυξαν την Αλβανία Λαϊκή «Δημοκρατία». Αλλά οι πράξεις τους έδειξαν ότι αυτό το καθεστώς μόνον δημοκρατικό δεν ήταν.

Αυτή ήταν η κατάσταση μέχρι το βράδυ στις 25 Φεβρουαρίου. Την θυμάμαι σαν σήμερα αυτήν την νύχτα και ανατριχιάζω. Σε όλες τις συνοικίες ακούγαμε τον θόρυβο των στρατιωτικών βημάτων και το γαύγισμα των σκυλιών. Στη συνοικία μας (στο Κάστρο) συνέλαβαν τον Ηρακλή Γκιώνη και τον Ζάχο Λυκόκα. Ο μπαμπάς μου προσευχόταν στο αναμμένο καντήλι του σπιτιού. Δεν κοιμήθηκε κανείς αυτό το βράδυ. Την επόμενη όλοι ρωτούσαν ποιος φυλακίστηκε και έκαναν το ισοζύγιο. Αυτό το βράδυ φυλάκισαν 35 άνδρες.

Οι τρομοκρατικές επιδείξεις συνέχισαν μέχρι που τους δίκασαν αυτούς τους αθώους. Σε συγκέντρωση του λαού στο Καμπί μία Κυριακή, κάποιος από τους τοπικούς άρχοντες (από το Βούνο) εδήλωσε ότι το κράτος υποχρεώθηκε να κάνει αυτές τις πράξεις (φυλακίσεις) γιατί αλλιώς «θα καταντούσε να παίζουν χαρτιά με αυτό (το κράτος) οι Χειμαρριώτες».

Η λίστα με αυτούς που ψήφισαν μου έμεινε στα χέρια. Ήμουν τρομοκρατημένος και

δεν ήξερα τι να την κάνω. Δεν ήθελα όμως να την εξαφανίσω. Έτσι,χωρίς να ρωτήσω κανέναν, ούτε τον μπαμπά μου αποφάσισα : Την αντέγραψα την λίστα καθαρά σε καινούργιο χαρτί και την έκρυψα πίσω στην εικόνα του Ιησού Χριστού της Επισκοπής. Αυτή η εκκλησία είναι κοντά στο σπίτι μου. Μετά από 21 χρόνια στην Αλβανία οι κομμουνιστές κατέστρεψαν τις εκκλησίες. Έφυγα απρόοπτα από το Φίερι όπου εργαζόμουν και κατοικούσα και πήγα στη Χειμάρρα για να προλάβω αυτήν την λίστα πριν πέσει στα χέρια τους. Δυστυχώς δεν πρόλαβα. Όταν έφτασα στην επισκοπή είχαν αφαιρεθεί όλες οι εικόνες. Η λίστα ήταν στα χέρια της Αλβανικής ασφάλειας. Το έμαθα από αυτά τα όργανα μετά από ένα χρονικό διάστημα, αφού με απείλησαν.

Μετά από μακροχρόνιες και τυραννικές ανακρίσεις ήρθε η ημέρα του δικαστηρίου. Στα τέλη του Απριλίου 1946, στο μαγαζί του αείμνηστου Γιώργη Μπολάνου, άρχισε η δίκη παρωδία. Τους κατέκριναν τους Χειμαρριώτες για εσχάτη προδοσία κατά του κράτους και ως πράκτορες της Ελλάδος. Δικαστές, εισαγγελείς και δικηγόροι, όλοι στρατιωτικοί, αγράμματοι (τσομπάνοι) και χωρίς καμία γνώση του παγκόσμιου δικαίου και της νομικής πρακτικής.

Ο μπάρμπα Ανδρέας (Δήμας) ήταν ο πρώτος κατηγορούμενος. Σε αυτό το δικαστήριο – παρωδία, ο μπάρμπα – Ανδρέας ύψωσε ακόμη περισσότερο το πατριωτικό του ανάστημα. Τα πήρε όλα εις βάρος του και δήλωσε κατηγορηματικά ότι όλοι οι άλλοι είναι αθώοι και δεν έκαναν καμία πράξη ούτε προπαγάνδα στους Χειμαρριώτες για την αποχή. Μάλλον όταν τους χτυπούσαν ενώπιον του οι βάρβαροι ανακριτές, ο μπάρμπα Ανδρέας φώναξε : «Αυτοί δεν φταίνε σε τίποτα, εγώ τα έκανα όλα, μόνον εμένα χτυπάτε».

Τον Ανδρέα Δήμα τον δίκασαν εις θάνατο και στις 29-05-1946 τον εκτέλεσαν στην Πλατσερή, μερικά μέτρα κάτω από την γέφυρα του Λαμάνου, τον ντουφέκισαν και τον σκέπασαν με πέτρες σε ένα πολύ ρηχό μνήμα, πριν δώσει το πνεύμα του. Στις σκαφές που έκαναν τα παιδιά του το 1990-91 δεν βρέθηκε ίχνος από τα κόκκαλα του, αφού δεν τα είχαν σκεπάσει με χώμα. Αυτός που έδωσε το παν για τη Χειμάρρα και τον Ελληνισμό, δυστυχώς δεν μπόρεσε να πάρει ούτε δύο μέτρα γη για τον τάφο του.

Πολλά χρόνια μετά, κάποιος αυτόπτης μάρτυρας από τους βαρβάρους εκτελεστές του έχει πει κάπου τα τελευταία λόγια αυτού του γενναίου άνδρα πριν την εκτέλεσή του : «Έλληνας είμαι και Έλληνας πεθαίνω. Ζήτω η Ελλάδα».

Η κόρη του η Αντιγόνη Χρήστου (Δήμα) σε ένα από τα πονεμένα ποιήματα της λέει :

Τον πήγαν στην ερημιά

ζωντανό τον εξάπλωσαν

με λιθάρια τον πλάκωσαν

ζωντανός είναι θαμμένος

με λιθάρια σκεπασμένος

φύλακας τον εφυλούσε

ο κακούργος δεν πονούσε

από πάνω τον πατούσε,

αυτός βαριά βογκούσε

να μιλήσει δεν μπορούσε

βοήθεια που να ζητούσε

με το ζόρι ξεψυχούσε.

Δεύτερο στο δικαστήριο παρουσίασαν τον Ηρακλή Γκιώνη. Και ο μπάρμπα Ηρακλής ήταν γενναίος πατριώτης που αντιστάθηκε στους ανακριτές και δικαστές. Μπορεί να μην συμφωνούσε στα πάντα με τον μπάρμπα Ανδρέα αλλά έπραξε όπως απαιτούσε η εντιμότητα και ο πατριωτισμός του κάθε Χειμαρριώτη μαζί με την οικογένειά του και την δικολογία του. Το λέγω αυτό, όχι επειδή η διαφωνία είχε κάποιο όφελος, αλλά για να καταλάβουν οι σημερινοί Χειμαρριώτες ότι ο μπάρμπα Ηρακλής και οι άλλοι Χειμαρριώτες έχουν βάλει πάντοτε πάνω από όλα τα ιδανικά τους, τον πατριωτισμό τους, τη Χειμάρρα τους. Έχω τον λόγο για αυτούς τους Χειμαρριώτες σήμερα, που για μικροδιαφωνίες και μικροαντιθέσεις, απομακρύνονται από τον αγώνα, κατατάσσονται σε πολιτικές παρατάξεις που αρνιούνται τα δίκαια της Χειμάρρας και πράττουν κατά της Χειμάρρας.

Και τον Ηρακλή Γκιώνη, το αλβανικό δικαστήριο τον δίκασε εις θάνατο. Το προεδρείο της αλβανικής βουλής του χάρισε τη ζωή, μετά από την αίτηση που έκανε η οικογένειά του, που την υπέγραψαν όλοι οι Χειμαρριώτες. Ο μπάρμπα – Ηρακλής πέρασε όλη τη ζωή του στις άγριες φυλακές στο Μπουρέλι και πέθανε λίγα χρόνια μετά την αποφυλάκισή του.

Τον Δημήτρη Ανδρούτσο τον παρουσίασαν ως τρίτο και τον δίκασαν ισόβια (ο

εισαγγελέας ζήτησε θάνατο). Έμεινε πολλά χρόνια φυλακή και πέθανε στη Χειμάρρα απομονωμένος από την «κοινωνία».

Οι άλλοι που δικάστηκαν ισόβια ή και 20 χρόνια φυλάκιση είναι :

– Ο Νίκο Κατσελάνος, ένας ψηλός και πανέξυπνος άνδρας. Όταν έκανε προπαγάνδα στους συγγενείς του για την αποχή στις ψήφους κάποιος του είπε ότι θα την πάθουμε. Ο μπάρμπα Νίκος απάντησε ότι δεν έχουν τι να μας κάνουν εάν είμαστε ενωμένοι. Ο συγγενής του είπε: «Εσύ θα την πάθεις» και αυτός του απάντησε «Στου διαβόλου τη μάνα να πάγω για το καλό της Χειμάρρας». Πέθανε στη φυλακή στο Μπουρέλι και τα παιδιά του πέρασαν ολόκληρη οδύσσεια για να του βρουν τα κόκκαλα.

– Ο αείμνηστος Νίκος Κούτουλας που δεν παραδέχθηκε να μιλήσει αλβανικά στο δικαστήριο και ζήτησε μεταφραστή. Το δικαστήριο διακόπηκε και, αντίς για μεταφραστή, του έφεραν ένα έγγραφο που βεβαίωνε ότι κάποτε είχε πάει σε αλβανικό σχολείο. Αυτός τους απάντησε: «Δεν σας είπα δεν ξέρω αλβανικά. Σας είπα ότι θέλω μεταφραστή γιατί θα μιλήσω την μητρική μου γλώσσα». Πέθανε στη Χειμάρρατο 1944 ακλόνητος μόλον που η μοίρα του έδωσε και πολλά άλλα δυστυχήματα.

– Ο Κίτσο Κόκκας ένας γενναίος Χειμαρριώτης και πολύ σκληρός στην υπεράσπιση του δικαίου και της πατρίδας. Πολλά χρόνια είχε ζήσει στην Κρήτη.

– Ο Πύλιο Γκόρος ήταν ένας σοβαρός ολιγομίλητος και στωικός γέροντας. Τον Φυλάκισαν μαζί με τον γιό του Πέτρο. Πέθανε στη φυλακή στο Μπουρέλι και τα κόκκαλα του δεν βρέθηκαν. Ο Γιός του ο Πέτρος είναι ο μόνος που δεν ζει σήμερα από όλους αυτούς που συλλάβανε του 1946 στη Χειμάρρα για τις εκλογές.

Με ποινή γύρω στα δέκα χρόνια δικάστηκαν οι :

– Ζάχο Λικόκας

– Ζάχο Ράπος

– Πάνο Κοκαβέσης

– Δήμο Δημογιάννης (Πάνος)

– Πύλιο Νεράντζης και

– Μίλιο Πάνος ο οποίος αρχικά είχε δικαστει 30χρονια και 24/12/1946 η ποινη εγινε 20 ετη.

Ακούστηκαν στο δικαστήριο πολλές παράλογες κατηγορίες. Π.χ το Ζάχο Λικόκα και Πύλιο Νεράντζη τους κατηγόρησαν ότι πήγαν στο Λογαρά και έκαναν σαμποτάζ κόβοντας τους αγωγούς των τηλεφώνων. Αυτοί οι δύο ήσαν υπερήλικες και δεν είχαν καμία δυνατότητα να κάμουν τέτοια πράξη. Ο μπάρμπα Ζάχος ο Λικόκας για να πάει από το σπίτι του στο καφενείο, έκανε μία ώρα γιατί ήταν άρρωστος. Όταν βγήκε από την φυλακή, αστειευόμενος κάποτε του είπα : «Πως μπόρεσες μπάρμπα Ζάχο να πας στο Λογαρά και να κόψεις τα σύρματα,». Μου απάντησε : «Τέτοιο ξεφτιλισμένο βασίλειο δεν υπάρχει πουθενά στον κόσμο παιδί μου».

Με μικρότερες ποινές και εξορία δικάστηκαν : Νικόλαος (Κόλλιας) Μπούρμπος, Θανάσης (Νάσιος) Κοκαβέσης, Αναστάσης (Τσάτσης) Γκιώκας, Νίκο Λικόκας, Στέφο Γκόρος, Πύλιο Μπολάνος, Πέτρο Γκόρος, Κήτσο Γ.Λαζάρης, Μίστο Ζώτος, Δαμιανός Μπολάνος, Σπύρο Χρήστος και άλλοι. Ας με συγχωρέσουν οι Χειμαρριώτες εάν έχω ξεχάσει κανέναν ή έχω κάνει κάποιο άλλο λάθος.

Την ημέρα που δόθηκε η απόφαση του δικαστηρίου, κάλεσαν τον λαό της Χειμάρρας έξω από την αίθουσα. Απαιτούσαν χειροκροτήματα από τον λαό, για αυτό είχαν μαζέψει πολλούς χαφιέδες. Ήθελαν να ακούσουν Χειμαρριώτες να λένε ότι το δικαστήριο ήταν δίκαιο. Σε ένα τέτοιο περιβάλλον ακούστηκε η φωνή νεαρής αμαζόνας από την Χειμάρρα, της Καλλιθέας Πύλιου Μπολάνου που φώναξε με μεγάλο θάρρος «Είναι αθώοι». Την ακολούθησαν και άλλοι Χειμαρριώτες φωνάζοντας το ίδιο. Έτσι οι χαφιάδες έκλεισαν μπροστά σε αυτό το τολμηρό και ηρωϊκό κοριτσάκι.

Κλείνοντας αυτές τις σειρές, θέλω να πως δύο λόγια για μερικούς διανοούμενους Χειμαρριώτες, που κρυφοαλβανίζουν σήμερα, αλλά δεν έχουν το θάρρος να υπερασπιστούν ανοιχτά την αλβανική προπαγάνδα και λένε ότι όλα τα κακά που βρήκαν την Χειμάρρα από το κομμουνιστικό σύστημα, προέκυψαν από τις 2 Δεκεμβρίου του 1945, δηλαδή συμβουλεύουν τους συμπατριώτες τους να γίνουν ραγιάδες και να σκύβουν πάντα το κεφάλι. Όχι κύριοι, είναι λάθος αυτά που λέτε. Τους αλβανούς τους ενοχλεί η καταγωγή μας, θέλουν να μας αλλάξουν τα ιδανικά μας. Το ίδιο συμπεριφέρθηκαν στα 50 χρόνια και με άλλα χωριά της Χειμάρρας που ψήφισαν και με τα χωριά του Αυλώνα (Άρτα και Σβερνέτσι) ή της Πρεμετής που ψήφισαν. Και εκεί φυλάκισαν σκληρά και έκλεισαν τα Ελληνικά σχολεία. Απεναντίας αν υπάρχει σήμερα από την αλβανική πλευρά κάποιος σεβασμός για τους Χειμαρριώτες, αυτός είναι συνέχεια του χαρακτήρα των Χειμαρριωτών, που

είναι ασυμβίβαστος με το δούλο, είναι συνέπεια της αντίστασης τους.

Πηγή: Himara.gr